

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

3/1999.BJE szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának büntető jogegységi tanácsa a legfőbb ügyész indítványa alapján az 1999. évi február hó 15. napján tartott nem nyilvános ülésen meghozta, és február hó 23. napján kihirdette a következő

jogegységi határozatot:

A kitartottság /Btk. 206.§/ akkor is természetes egység, és nem létesül bűnhalmazat, ha az elkövető több olyan személlyel tartatja ki magát, aki üzletszerű kéjelgést folytat.

I n d o k o l á s

A legfőbb ügyész az 1997. évi LXVI. törvény (Bszi.) 29.§-a (1) bekezdése a/ pontjának II. fordulatra hivatkozva jogegységi eljárás lefolytatását és jogegységi határozat meghozatalát indítványozta.

Az indítvány szerint a bírói gyakorlat a nemi erkölcs elleni bűncselekmények körében nem egységes abban a kérdésben, hogy amennyiben az elkövető egészben vagy részben több üzletszerű kéjelgést folytató személlyel tartatja ki magát, természetes egység avagy halmazat valósul-e meg.

A legfőbb ügyész a joggyakorlat megosztottságát az alábbi példákkal mutatta be:

1./ A Székesfehérvári Városi Bíróság a 7.B. 1309/1995/8. számú, 1995. november 21-én kelt ítéletével a három terhelt bűnösségét folytatólagosan elkövetett üzletszerű kerítés büntetében

állapította meg. Az ítélet a II. rendű terhelttel szemben - perorvoslat hiányában - elsőfokon jogerőre emelkedett.

A II. és III. rendű vádlottak és védőik fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fejér Megyei Bíróság az 1996. február 8. napján hozott Bf. 4/1996. számú ítéletével a terheltek cselekményeinek jogi minősítését megváltoztatta, és azokat egy-egy rendbeli kitartottság büntettének minősítette.

Az irányadó tényállás szerint 1993-ban az I. rendű terhelt az élettársát és annak barátnőjét üzletszerű kéjelgésre szólította fel. A szexuális szolgáltatásokért kapott pénzt a nőktől elvette. A pénzen megosztozott két terhelttársával, akik a sértetteket gépkocsival a helyszínre szállították. A megyei bíróság ítéletében kifejtett álláspont szerint a tényleges jogvéde érdekét és a cselekmény élősdijellegét szem előtt tartva nem eredményez halmazatot az, ha valaki lényegében azonos időben nem egy, hanem több nővel tartatja ki magát egészben vagy részben. A Fejér Megyei Bíróság döntését a Bírósági Határozatok 1997. évi 1. számában 6. sorszám alatt közzétették.

2./ A Berettyóújfalui Városi Bíróság az 1997. május 23-án kelt 10.B. 159/1995/76. számú ítéletével - többek között - több rendbeli társtettesként elkövetett kitartottság büntettében állapította meg a jövedelemmel nem rendelkező terheltek bűnösségét. /Annyi rendbelinek minősítette a cselekményt ahány üzletszerű kéjelgést folytató nővel tartatták ki magukat./

A tényállás lényege szerint az 1994. évben a terheltek arra kényszerítették a sértetteket, hogy üzletszerű kéjelgést folytassanak és a szolgáltatások ellenében kapott pénzt átadják nekik. Az összegeket a terheltek a saját megélhetésükre fordították.

A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2.Bf.927/1997/3. számú, 1998. január 28. napján kelt ítéletével a cselekmények jogi minősítését érintően az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A határozat indokolása rámutat: a kitartottság elkövetésénél a rendbeliség a kitartók száma szerint minősül. Bűnhalmazatot eredményez, ha valaki akár azonos időben vagy folyamatosan, egymást felváltva nem egy, hanem több üzletszerű kéjelgést folytató személlyel tartatja ki magát. Az ilyen elkövetők, akik több személyt „futtatva”, több személyen élőködve munkakerülő életmódot élnek, fokozottan veszélyesek. Rámutatott a megyei bíróság arra is, miszerint nem tekintendőnek a BH 1997. évi 1. számában 6. sorszám alatt közzétett eseti döntést.

3./ A Szolnoki Városi Bíróság a 7.B.1151/1994/112. számú, 1996. szeptember 12-én kelt ítéletével a foglalkozás nélküli I. rendű

terhelt bűnösségét - egyéb bűncselekmények mellett - 11 rendbeli kitartottság büntettségében, a VI. rendű, jövedelemmel szintén nem rendelkező terhelt bűnösségét pedig 11 rendbeli bűnsegédként elkövetett kitartottság büntettségében állapította meg.

A fellebbezés folytán eljáró Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság az 1.Bf. 507/1997/9.számú, 1997.november 19. napján kelt ítéletével az elsőfokú ítéletnek a szóban lévő cselekmények jogi minősítésével kapcsolatos rendelkezését helybenhagyta.

A megállapított tényállás lényege szerint az I. rendű terhelt az üzletszerű kéjergést folytató tizenegy nőt a saját lakásán helyezte el. Az ügy VI. rendű terheltjével szállíttatta őket különböző szórakozóhelyekre, ahol prostitúciót folytattak. A terheltek a megélhetésüket az üzletszerű kéjergést folytató személyektől kapott pénzből biztosították.

Az ügyben lefolytatott felülvizsgálati eljárás során a Legfelsőbb Bíróság sem kifogásolta a bűnhalmazat megállapítását /Bfv. III. 1494/1998/2. számú, 1998.július 17. napján kelt határozat/.

Hivatkozott a továbbiakban a legfőbb ügyész arra, hogy a BH. 1997 évi 1. megjelent eseti döntés közzététele előtt a bíróságok a már jelzett módon megvalósított kitartottság büntetést több rendbelinek értékelték, amint azt az alább felsorolt határozatok is jelzik:

4./ A Szolnoki Városi Bíróság a 7.B. 710/1995/20. számú, 1995. október 17-én kihirdetett ítéletével az I. rendű terhelt bűnösségét - egyebek mellett - 6 rendbeli, míg a II. rendű terhelt bűnösségét 2 rendbeli kitartottság büntettségében állapította meg.

Az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt 1994 évben 6 üzletszerű kéjergést folytató nőt fogadott be a lakásába, akiknek szállást és élelmet biztosított. A sértettek a közösülésért kapott pénzt minden esetben átadták az I. rendű terheltnek, aki a saját és a családja megélhetését is ebből biztosította. A II. rendű terhelt hosszabb időn keresztül két prostitúciót folytató személlyel tartatta ki magát és családját.

A másodfokon eljáró Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság az 1996. március 13-án kelt, 1.Bf.105/1996/3.számú végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

5./ A Soproni Városi Bíróság az 1996. május 20. napján kelt, B.298/1996/13. számú ítéletével a terhelt bűnösségét - több bűncselekmény mellett - 2 rendbeli kitartottság büntettségében állapította meg.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság az 1997. március 4. napján hozott, Bf.311/1996/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének a cselekmények jogi értékelésével kapcsolatos rendelkezését helybenhagyta.

Az ítéleti tényállásból kitűnően a terhelt 1993 évben két nőt foglalkoztatott az általa vezetett bárban, akiknek az volt a feladata, hogy férfiakkal ismerkedjenek meg, és velük ellenszolgáltatás fejében szexuális kapcsolatot alakítsanak ki. A bevétel egy részét a terheltnek kellett átadniuk.

6./ A Pécsi Városi Bíróság az 1995. április 28. napján kelt, 4.B.50/1995/18.számú ítéletével a két terhelt bűnösségét 3 rendbeli társtettesként elkövetett kitartottság bűntettében állapította meg.

A tényállás rögzítette, hogy a munkanélküli életmódot folytató házaspár 1993-ban és 1994-ben a lakásába fogadott három üzletszerű kéjelgést folytató nőt, akik a keresetük felét, - később a teljes összeget - az I. rendű terheltnek adták át. A házaspár a megélhetését a prostitúciót folytató személyektől kapott pénzből biztosította.

A másodfokon eljáró Baranya Megyei Bíróság az 1.Bf.474/1995/4.számú, 1995. október 25-én kelt végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A legfőbb ügyész a jogegységi eljárás lefolytatására és jogegységi határozat hozatalára irányuló indítványában hivatkozott az 1955.évi 34. tvr-rel kihirdetett, az emberkereskedés és mások prostitúciója kihasználásának elnyomása tárgyában New-York-ban 1950. március 21. napján kelt Nemzetközi Egyezményre /a továbbiakban: Egyezmény/. Az indítvány idézi az Egyezmény 1. Cikkének 2. pontját mely szerint az egyezményben részes Felek kötelezik magukat arra, hogy mindazokat megbüntetik, akik más személy prostitúcióját kizsákmányolják, akár annak beleegyezésével is. A Legfőbb Ügyészi álláspont szerint az 5.Cikk szövegéből félreérthetetlenül kitűnik, hogy az Egyezmény a prostitúció kizsákmányoltjait sértetteknek tekinti.

A legfőbb ügyész azt a jogértelmezést tartja helyesnek, amely bűnhalmazatot állapít meg olyan esetekben, amikor az elkövető több üzletszerű kéjelgést folytató személlyel tartatja ki magát. Miután a bűntett sértettje az üzletszerű kéjelgést folytató személy, a Btk.12.§-ának (1) bekezdése értelmében több kitartó esetben valóságos anyagi bűnhalmazat jön létre.

A Legfelsőbb Bíróság jogegységi tanácsa a legfőbb ügyész indítványát a fentebb felsorolt eseti döntések, a kitartottság büntettévé az alább felsorolt törvényekben található rendelkezések, a törvényhelyekhez fűzött miniszteri indokolás és magyarázat, továbbá az e bűncselekményhez kapcsolódó jogi irodalom figyelembevételével vizsgálta:

A Közveszélyes munkakerülésről szóló 1913. évi XXI. törvénycikk 4. §-ának (2) bekezdése a következőképpen rendelkezett: közveszélyes munkakerülést követ el, aki kéjnővel, vagy tiltott kéjelgésből élő nővel tartatja ki magát. Az említett törvénycikk a kitartottságot közveszélyes munkakerülésként értékelte, mely bűncselekmény természetes egység.

Dr. Angyal Pál „A Magyar Büntetőjog Tankönyvében” a nemi erkölcs elleni bűncselekmények vizsgálata kapcsán utalt arra, hogy bár a kitartottság és a lánykereskedelem bizonyos fokig rokon bűncselekmény az ott vizsgált bűncselekményekkel - így a kerítéssel is -, a kitartottság azonban jellegénél fogva a magyar jogrendszerben a közveszélyes munkakerülés minősített eseteként szerepel /tankönyv 116. oldal/.

A Hatályos Anyagi Büntetőjogi Szabályok Hivatalos Összeállítása /BHÖ/, az előbbihez hasonlóan, a munkafegyelem elleni bűncselekmények körében helyezte el a szóban lévő magatartást. A BHÖ 260.§-ának b/ pontja értelmében közveszélyes munkakerülést követ el, aki tiltott kéjelgésből élő nővel tartatja ki magát.

Az 1961. évi V. törvény /Btk./ már a nemi erkölcs elleni bűncselekmények között szabályozza a kitartottság büntettét. A Btk. 286.§-ának (1) bekezdése lényegében a jelenleg hatályos Btk.206.§-ával azonosan határozza meg a kitartottság büntettének törvényi tényállását. Az e törvényhelyhez fűzött kommentár kiemeli, hogy a büntett jogi tárgya elsősorban a nemi kapcsolatok társadalmi rendje, bár az ilyen cselekmény általában a munkaerkölcsöt is sérti. /1968.évi Btk. Kommentár II. kötet 1410. oldal/ A bűncselekmény a nemi erkölcs irányában azért veszélyes, mert a kitartottak az üzletszerű kéjelgésből őket az ilyen életmód folytatására ösztönzi.

Sem a törvényhez fűzött Kommentár, sem a miniszteri indokolás nem veti fel a halmazat kérdését, amiből az következik, hogy a kitartottság büntettét természetes egységnek tekintették.

Ezt a megállapítást erősíti meg az a tény, hogy a nemi erkölcs elleni egyéb bűncselekmények esetében - így a kerítés büntetténél is - a kommentár kimondja: annyi rendbeli büntett megállapítására kerül sor, ahány a passzív alanyok száma /1968. évi Btk. Kommentár II. kötet 1417. oldal/.

Az 1978. évi IV. törvény /az új Btk/ ugyancsak a nemi erkölcs elleni bűncselekmények között tartja számon a kitartottság büntettét, melynek jogi tárgya változatlanul a nemi kapcsolatoknak társadalmunkban elfogadott rendje.

A Magyar Büntetőjog Kommentár a gyakorlat számára című kiadvány sem veti fel a halmazat kérdését a kitartottság esetében, holott más nemi erkölcs elleni bűncselekményeknél részletesen kifejti a halmazatra vonatkozó nézeteit. Magyarázatot ad arra is, hogy a kitartottság büntette mellett mely nemi erkölcs elleni bűncselekmények értékelhetők önálló bűncselekményként. A törvényhelyhez fűzött indokolás kiemeli, hogy a kitartott gyakran munkátlan életmódot folytat. A juttatások rendszeres elfogadásával megvalósuló elkövetési magatartás folyamatos jellegű.

- o -

Az ismertetett eseti döntések valóban azt mutatják, hogy a bírói gyakorlat nem értelmezi egységesen a kitartottság büntettének a minősítését azokban az esetekben, amikor az elkövető egészben vagy részben több üzletszerű kéjelgést folytató személlyel tartatja ki magát. Ezért a jogegységi tanács a bírósági jogalkalmazás egységének biztosítása érdekében jogegységi eljárás lefolytatását és jogegységi határozat meghozatalát szükségesnek találta. Ennyiben egyetértett a legfőbb ügyész álláspontjával.

Nem értett ellenben egyet azzal, miszerint több rendbeli bűncselekmény valósul meg abban az esetben, ha az elkövetőt több üzletszerű kéjelgést folytató személy tartja ki, mert ők a bűncselekmény sértettjei, a rendbeliség pedig ilyen esetekben a sértettek számához igazodik.

- o -

A jogegységi tanács a következőkre mutat rá:

Helyesen indul ki a legfőbb ügyész indítványa abból, hogy a kitartottság büntetőjogi megítélése annak ellenére lényegesen módosult, hogy a bűncselekmény törvényi tényállását meghatározó rendelkezések, amelyek több törvénybe is bekerültek, 1913 óta - a stiláris változtatásokat nem tekintve - lényegében nem változtak.

A kitartottság büntetőjogi megítélésének módosítását különösen a következő jogszabályi változások teszik szükségessé.

- A közveszélyes munkakerülés az 1989: XXIII. tv. hatályba lépése óta nem bűncselekmény, ezért a kitartottság büntetőjogi értelemben már nem tekinthető a közveszélyes munkakerülés egyik formájának.

- Az Egyezmény szerint büntetni kell azt, aki más személy prostitúcióját, akár annak beleegyezésével is, kizsákmányolja. Az Egyezmény 5. cikke a prostituáltat „sértettként” jelöli meg.

- Az 1961. évi Btk. a kitartottságot a nemi erkölcs elleni bűncselekmények közé helyezte el, és ott található a hatályos Btk. szerint is.

- Az üzletszerű kéjelgés az 1993: XVII. tv. hatálybalépése óta nem bűncselekmény. Az Sztv. 92. §-a szerint a tiltott kéjelgés szabálysértés.

Ezekből a rendelkezésekből következik, hogy a hatályos jogi szabályozás szerint a kitartott már nem általában a munkakerülő életviteléért, hanem azért tartozik büntetőjogi felelősséggel, mert üzletszerű kéjelgést folytató személy tevékenységéből, s ezzel a nemi erkölcsöt sértve biztosítja eltartását.

Bővebben kell elemezni hogy „az üzletszerű kéjelgést folytató személy” mint kitartó milyen helyet foglal el a Btk. 206. §-ában meghatározott bűncselekmény törvényi tényállásában.

A legfőbb ügyészi indítvány szerint - az Egyezményre tekintettel - a kitartót a bűncselekmény sértettjének kell tekinteni. Elsősorban ebből vezethető le - az indítvány szerint - hogy a kitartók száma határozza meg, hány rendbeli bűncselekménynek minősül a kitartottság.

A bírói gyakorlat szerint „a bűncselekmények egy részénél - különösen a személyiségi jogokat sértő cselekmények esetében - kiemelkedő jelentősége van a sértettek számának, minthogy a Btk. 12. §-ának (1) bekezdésében a bűnhalmazatra adott fogalom meghatározás és az ennek értelmezése nyomán kialakult ítélkezési gyakorlat általában azt az elvet követi, hogy a több sértett sérelmére ugyanazon vagy több elkövetési magatartással véghezvitt cselekmény annyi rendbeli bűncselekmény megállapításához vezet, ahány sértettet a cselekmény érintett (a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiuma BK 128. sz. kollégiumi állásfoglalásának 2. pontjából). A sértettek száma számos bűncselekménynél valóban meghatározza, hogy bűncselekményi egység vagy többség létesül-e. De ez csupán a „főszabály”, amely alól kivételek is vannak. Minden egyes bűncselekménynél külön-külön kell vizsgálni, egyáltalán van-e sértettje, és ha van, a sértettek száma befolyásolja-e a bűncselekményi egység vagy többség megállapítását.

Rá kell mutatni arra, hogy a kitartó, aki maga is jogellenes tevékenységet folytat (bár az jelenleg csupán szabálysértés), csak tágabb, kriminológiai értelemben tekinthető a kitartottság mindenkori sértettjének. Büntetőjogi szempontból azonban, a magyar Btk. szerint, a sértetti minősége a kitartottság törvényi tényállásának nem szükségszerű eleme. A kitartó és a kitartott rendszerint közös megegyezéssel folytatja bűnös tevékenységét, amelyből nem feltétlenül csak a kitartottnak származik haszna, hanem kölcsönös előnyökkel jár (a kitartó „védelmet” biztosít a kitartottnak stb.). Ezért csak az adott ügy körülményeihez képest bírálható el, hogy a kitartó sértettnek tekinthető-e. Azokban az esetekben egyébként, amikor egyértelmű, hogy sértett vagy sértett is, nem csupán kitartottságot, hanem azzal bűnhalmazatban más bűncselekményt is meg kell állapítani a kitartott terhére [pl. a kerítés minősített esetét: 207. § (3) bek., az 1998: LXXXVII. tv. 43. §-ával beiktatott emberkereskedelmet: 175/B. §].

A kitartó (esetleges) sértetti minősége tehát nem döntő a bűncselekményi egység vagy többség megállapítása szempontjából.

A bűncselekményi egység vagy többség kérdésének elbírálása során mindenekelőtt azt kell tisztázni, hogy az elkövető az adott bűncselekmény törvényi tényállását hányszor valósította meg. Egyetlenegy törvényi tényállás egyszeri megvalósítása mindig egység; a többszöri tényállásszerűség azonban nem feltétlenül eredményez bűnhalmazatot.

A kitartottság törvényi tényállását az valósítja meg, aki „üzletszerű kéjelgést folytató személlyel egészben vagy részben kitartatja magát”. A törvényi tényállás megvalósítása már akkor teljes, ha az elkövető akár részben és csak egy ilyen személlyel tartatja ki magát. Ebből a szempontból közömbös, hogy az elkövető hány személlyel tartatja ki magát (rövidebb vagy hosszabb időn át, egészben vagy részben). Ettől függetlenül a cselekmény a természetes egység keretében marad, mivel a kitartók (akik nem feltétlenül sértettek) száma nem eredményezi a törvényi tényállás többszöri megvalósulását. Annyiban azonban jelentősége lehet, hogy a több kitartó külön-külön részben, de együttesen esetleg már „egészben” tartja ki az elkövetőt. Végül a kitartók számát a büntetés kiszabása során is figyelembe lehet venni.

A jogegységi tanács a Bszi. 32. §-ának (4) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben közzéteszi a döntését.

Budapest, 1999. február 23.

*Dr. Berkes György s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiniczky Anna s.k.
előadó bíró, Dr. Belegi József s.k. bíró, Dr. Demeter Ferencné
s.k. bíró, Dr. Szabó Péter s.k. bíró.*

A kiadmány hiteléül:

bíróági tisztviselő

MM